

СТАНОВИЩЕ

Относно: Дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ на д-р Ивона Малгожата Пшихоцка, на тема „Административни и организационни детерминанти на данъчните тежести в полската данъчна система“

Основание: Заповед на ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 253/07.03.2019 г.

I. Актуалност и значимост на проблема.

Данъчните системи са в основата на публичната власт, на публичната политика и управление. Заедно с дейността на парламента, на правителството и външният дълг на всяка страна, изграждат „магическия четириъгълник“ на властта. Затова, актуалността и значимостта на поставената проблематика е огромна. Две са основните характеристики на „актуалността и значимостта“ – финансова, която е съдържателна и управленска, която е и не по-малко съществена, но има друг важен нюанс – „административни и организационни детерминанти“ – според удачната формулировка на д-р Ивона Пшихоцка.

Обектът тук е полската данъчна система, чиито същност и актуални проблеми са добре познати на докторанта. Докато финансовата логика на данъчните системи се е променила по линия на техниките (методиките) за определяне на размера и структурата на данъците, което е разбираемо, то административните и организационни аспекти на промяната са много по-съществени. Чрез тях данъчната система в Полша „европеизира“; стана почувствителна към потребностите на предприемачите и към изискванията на пазарите.

В този смисъл предложеният текст е вярна оценка за състоянието на данъчната система в Полша, а „диагностиката“ му е актуална и отразява „болката“ на всеки предприемач – данъчната тежест.

Данъците, като своеобразна „цена“ на услугите, които държавата предоставя и с които тя финансира т.нар. публичен сектор, където се произвеждат публични блага, предизвикат противоречиви отношения от страна на пазара на участниците в него. От публичните блага се възползват всички, но някои от тях спорят относно размера и структурата на данъчните задължения.

От публикациите, проекта за дисертация и от автореферата е видно, че д-р Пшихоцка познава добре актуалното състояние и проблемите пред полската данъчна система. Все пак има и специфичен ракурс – гледната точка на малките и средни предприятия, което не е неочаквано, в контекста на членството на Полша в Европейския съюз.

Избрана е гъвкава методика за провеждане на изследването, основана на описание (дескрипция) и предписание (прескрипция). Това позволява предлагането на конкретни решения, осъзнавайки, че между икономическите и правни норми (регламенти) не съществува непреодолима бариера.

II. Приноси на автора.

Считам достоверността на аналитичните материали и направените обобщения за достатъчно представителни и адекватни, за условията в Полша. От една страна, чрез администрирането на данъчния процес се хармонизира данъчната практика с европейската, а от друга, чрез организационни реформи, се улесняват предприемачите и се повишава конкурентоспособността на полската икономика.

Авторката има богат опит и познание за фискалните реформи в страната, за управлението на местната (локалната) самостоятелност (суверенитет) и при хармонизирането на интересите между държавата и данькоплатците. Справедливостта при данъчната политика е проблем, не само в Полша, като авторът се докосва и до него, без обаче, да навлиза в необходимата дълбочина. Това е световен проблем.

Както в дисертационния труд, така и в списъка с публикации, намирам удовлетворително авторско участие и самостоятелност. Това предполага по-нататъшно участие в данъчните и финансови реформи в Полша и прилагане на резултатите от изследвания в практиката.

III. Дисертацията и приносите в науката.

В предложената докторска дисертация и в автореферата няма нови теории. Нека не забравяме, че част от данъчните практики и теории се усъвършенстват още от римско време. Има, обаче, една много добра систематизация именно на административната и организационната част от управлението и развитието на данъчния процес и данъчната система като цяло.

Общата логика на предложеното изследване е от правната норма, през ефективността на финансовата инспекция и на данъчния контрол, до основните проблеми и усъвършенстване на данъчната система. Вероятно терминът „уплътняване“ няма да звучи привично за българския читател, но, крайната цел е ясна – чрез административни и организационни методи, да се постигне ново ниво на ефективност (с работно наименование „уплътняване“) на данъчната система.

Считам, че предоставената информация обогатява съществуващото знание, за състоянието и бъдещето на полската данъчна система, особено н

контекста на евроинтеграцията. В по-малка степен това се отнася до изследването на „облачните“ технологии, на изкуствения интелект в данъчната практика. Тази насока е перспективно изследователско поле пред д-р Ивона Пшихоцка.

IV. Приложимост на резултатите.

Голяма част от резултатите, споменати в списъка с литература, имаща отношение към дисертационния труд, свидетелства, че:

- Докторантът успешно работи и прилага изследванията си при усъвършенстване на местните данъчни системи;
- Участва в подобряването на данъчната политика и практики, насочени към малките и средни предприятия в Полша;
- Изследователската работа има отношение и към цялостната фискална реформа в Полша.

V. Критични бележки.

Светът, в това число и Полша стават участници в т. нар. Четвърта индустриална революция. На нейното влияние върху практиката в Полша, би следвало да се отдели по-голямо внимание.

Данъчните системи, така, както и счетоводните и правните са силно повлияни от постиженията в изкуствения интелект (AI), облачните технологии, отворените данни и други съществени улеснения и предизвикателства пред управлението и икономиката. Считаю, че едно обобщение относно прилагането им в полската практика би било много съществен принос в дисертацията.

VI. Заключение.

Считам, че дисертационният труд и автореферата към него ми позволяват да предложа, да се присъди научната степен „доктор на науките“ на д-р Ивона Малгожата Пшихоцка.

29.03.2019,

София

Рецензент:.....

/доц. Ангел Георгиев/